

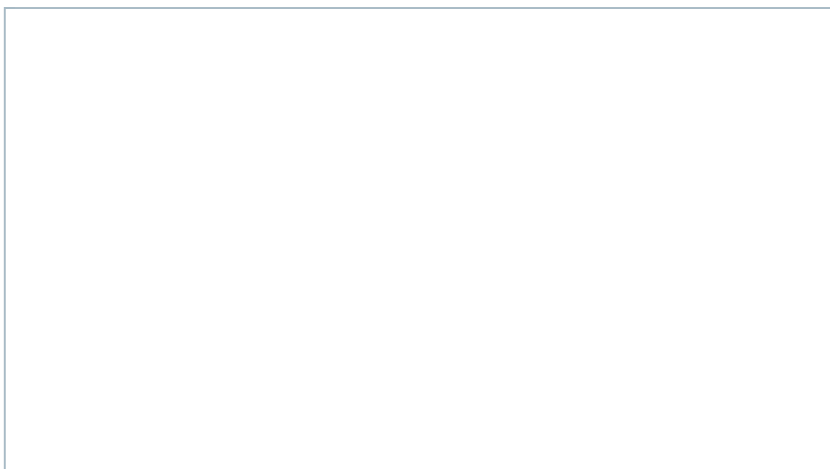

Länsstyrelsen
Skåne

[Startsida](#) > [Samhällsplanering & kulturmiljö](#) > [Landskapsvård](#) > [Kulturmiljöprogram](#) > [Särskilt värdefulla kulturmiljöer i Skåne](#) > [Simrishamn](#) > Simrishamn-Simrislund

Simrishamn-Simrislund

Simrishamn har karaktären av genuin skånsk småstad, där bebyggelsen präglas av 1800-talet men där stadsplanen bibehållit sin medeltida gestaltning.

Simrishamn är beläget vid bukten söder om Tommarpsåns utflöde i Östersjön. Det rika sillfisket under medeltiden gynnade uppkomsten av fiskelägen och handelsorter utmed den skånska kusten (se vidare ”Kustens landskap”).

Den medeltida kyrkan var helgad åt S:t Nicolaus, sjömannens och fiskarens helgon. Kyrkan byggdes strax norr om den torgbildning, som uppstått där de två vägarna från Tommarp i väst respektive Simris och Östra Nöbbelöv i sydväst möttes. De förde sedan gemensamt ned till stranden. Kyrkan och torget – Stortorget – bildar än idag Simrishamns centrum.

De äldsta skriftliga beläggen för Simrishamn som stad härrör från 1368. Staden blomstrade under senare delen av medeltiden och övertog efter hand Thumatorps roll som ledande ort på Österlen. Under 1600-talet skedde en tillbakagång, följd av stagnation.

På 1800-talet spelade sjöfarten en avgörande roll. Idag är det framför allt fiskenäringen som är betydelsefull. Först under modern tid har Simrishamn växt utanför sin medeltida stadsgräns. Staden har härjats av förödande bränder framför allt under 1700-talet.

Stadsplan

Stadsplanen är till stora delar medeltida med oregelbundet formade kvarter och slingrande gator. Huvudgatan – Storgatan med likartad sträckning som den forna infarten från Tommarp – löper

vinkelrätt ned mot hamnen. Detsamma gäller andra skånska kuststäder som Åhus, Trelleborg och Ystad. Denna stadsplan var vanlig för kuststäderna fram till mitten av 1200-talet.

Kyrka

Sankt Nicolaikyrkan är byggd i sten under 1200-talets förra hälft. I koret ingår delar av en äldre kyrkobyggnad. Tornet kan dateras till sen medeltid. Under medeltiden fanns det i Simrishamn ytterligare två byggnader med kyrklig anknytning, ett Lübeckerkapell och ett Trefaldighetskapell.

Hamn

Hamnen utgjordes i äldre tid av pålade bryggor. Först vid mitten av 1800-talet stod en riktig hamn färdig. Arbetet hade då varit planerat och pågått under såväl 1500- som 1600- och 1700-talen men av olika anledningar avstannat. Från andra hälften av 1800-talet utvecklades Simrishamn som sjöfarts- och rederistad. Idag finns en färjelinje till Allinge på Bornholm.

Bebyggelse

År 1882 öppnades järnvägslinjen från Simrishamn till Tomelilla, som senare kom att gå ända till Malmö. Samma år uppfördes Simrishamns stationshus i tegel. Vid Stortorget ligger rådhuset, en tegelbyggnad i nygotik från 1867, ritat av Peter Boisen. Det nya stadshuset byggdes bredvid det gamla rådhuset. Arkitekt var Hans Westman som ritade huset 1944. Det kom dock att dröja fram till 1953 innan det var färdigt. Byggnaden omsluter en stensatt gård och knyter an till den lokala byggnadstraditionen. Nordväst om torget ligger Brunnsparken från tidigt 1900-tal med bland annat en amfiteater.

Handelsgårdar

I närheten av torget finns liksom utmed Storgatan några större handels- och ämbetsmannagårdar med välbevarade byggnader. Som en god representant för den senare gårdstypen kan nämnas Bergengrenska gården med längor från tidigt 1800-tal och en tidstypisk trädgård. Till handelsgårdarna hörde förutom bostadsbyggnad och stall även stora spannmålsmagasin, som Hafreborg från 1848. Det ingår i Björkegrenska gården. Magasinet inrymmer numera Österlens museum. Nära magasinet står en ria, ett torkhus för säd. Riorna utgjorde i tidigare karaktäristiska silhuetter i stadsmiljön.

Hantverkshus

Hantverkarna och sjöfolket hade enklare gårdar och hus. I äldre tid bodde hantverkarna i området kring Lilla Torg, sjöfolket nära hamnen. Husen utmed Stora Norregatan har en väl bibehållen karaktär. I stadens södra del låg Ehrnbergsska läderfabriken i rött tegel som uppfördes i ett viktigt skede i stadens industriella utveckling. Idag kvarstår endast ena gaveln från den ursprungliga byggnaden. Merparten av bebyggelsen härrör från 1800-talet. Husen är byggda i tegel eller korsvirke och vanligen putsade. Enstaka byggnader tillhör 1700-talet.

Ett för Simrishamn kännetecknande inslag var i äldre tid de så kallade skällingarna på tegeltaken vid taknock, gavlar och takfot. Typiska detaljer är idag de dekorativt utformade dubbeldörrarna och fritrapporna, som återfinns på flera hus. Många av stadens gator har den äldre stenläggningen bevarad.

Hällristningar i Simrislund

Väster om kustvägen Simrishamn-Brantevik ligger Simrislunds hällristningsområde. Ristningarna är uppdelade på ett flertal olika lokaler. Störst är den som finns vid stenbrottet. Sentida stenbrytning i området har negativt påverkat landskapsbilden och medfört att hällristningen idag utgör en fristående stenhäll. Hällristningarna är en för äldre bronsåldern karaktäristisk fornlämningstyp. Sannolikt symboliserar eller återger de ceremonier och religiöst färgade kulthandlingar.

Motivkretsen är varierande med skepp, solhjul, människofigurer, yxor och skålgropar. De släta kvartsithällarna har erbjudit ett gott underlag för bronsålderns ristare. Höjdläget och den fria utblicken över havet har troligen varit avgörande för hällristningarnas lokalisering. Utmed kusten utbreder sig ålderdomligt präglade fäladsmarker.

Motiv för bevarande

Simrishamn bevarar karaktären av genuin skånsk småstad, där bebyggelsen till största delen präglas av 1800-talet men där stadsplanen har bibehållit sin medeltida gestaltning. Speciellt värdefulla element i miljön är förutom kyrkan, rådhuset, stadshuset och det äldre byggnadsbeståndet även gatunätet, bebyggelsestrukturen, planken och stenläggningen på gatorna. Även hamnmiljön är av stor betydelse för Simrishamns identitet.

Fornlämningsområdet i Simrislund är en av de mest intressanta hällristningslokalerna i Skåne, vilka framför allt är koncentrerade till landskapets sydöstra del. Av betydelse för området är den obrutna kontakten mellan fornlämningarna och havet.

Se på karta

[Simrishamn-Simrislund](#)

Fler foton

[Foton över Simrishamn m m](#)

[Rapportera fel på sidan](#)